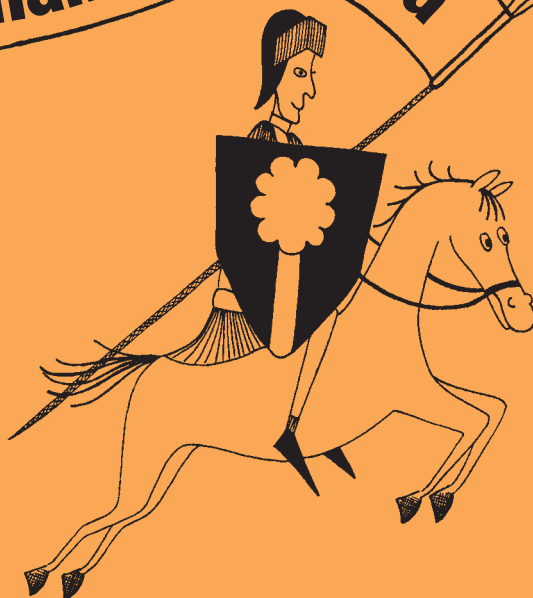

Praktický manuál

Jak na nákupní centra

- kde získat informace
- občanská sdružení
- právní nástroje
- veřejné kampaně
- pozemky a jejich vlastnictví
- případové studie
- kam se obrátit o pomoc

Vydání této publikace bylo podpořeno v grantovém řízení Ministerstva životního prostředí ČR.
Vydání této publikace bylo podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejnska a Norska v rámci Finančního mechanismu EHP a Norského finančního mechanismu prostřednictvím Nadace rozvoje občanské společnosti.
Vydání publikace podpořily Nadace Arbor Vitae a Nadace Partnerství.
Materiál nemusí vyjadřovat stanoviska dárců.

Ministerstvo životního prostředí
České republiky

Nadace Arbor vitae

Praktický manuál – Jak na nákupní centra

kde získat informace – občanská sdružení – právní nástroje – veřejné kampaně – pozemky a jejich vlastnictví – případové studie – kam se obrátit o pomoc

Vydalo:

NESEHNUTÍ Brno
tř. Kpt. Jaroše 31
602 00 Brno
tel/fax.: 543 245 342
e-mail: brno@nesehnuti.cz
web: www.nesehnuti.cz

Autoři textů: Jiří Koželouh a Milan Štefanec

Autoři a autorky případových studií: Jiří Koželouh, Miloš Mikolanda, Jana Němcová, Kateřina Urbánková

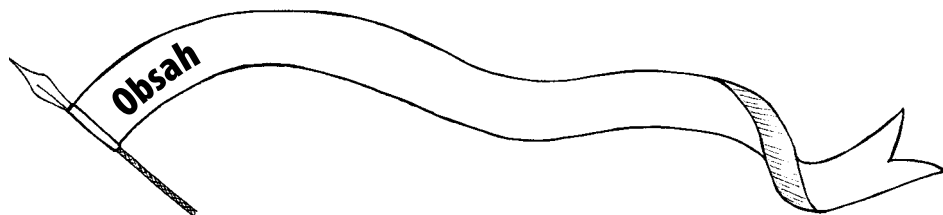
Ilustrace: Kateřina Plesková

Grafická úprava a sazba: www.larvagrafik.cz

Jazykové úpravy: Jarmila Příbylová, Martina Orlová

Vyšlo v roce 2008. Vytisknuto na recyklovaném papíře.

ISBN 978-80-87217-02-3

Kapitola 1 – NEŽ SE PUSTÍTE DO AKTIVIT	3
Kapitola 2 – PLÁNOVÁNÍ, SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ.	7
Kapitola 3 – POZEMKY	17
Kapitola 4 – VEŘEJNÁ KAMPAŇ	19
Kapitola 5 – PŘÍPADOVÉ STUDIE	23
O NESEHNUTÍ	27
ZAOSTŘENO NA HYPERMARKETY	28

Vážené čtenářky a čtenáři,

držíte v rukou brožurku, jejímž smyslem je pomoci těm z vás, které/kteří jste se kvůli svému zájmu o ochranu přírody či rozvoj svého města dostaly/i do divoké a nepřehledné džungle paragrafů, podání, námitek, řízení, stížností, žalob... Přestože tématicky se tato publikace zaměřuje především na problém expanze nákupních řetězců a výstavby jejich nákupních center, některé rady a zkušenosti z ní můžete využít i v případě, že nebudete opouštět stavbu nového marketu, ale dostanete se do sporu např. s plány na výstavbu skládky, komunikace, továrny apod. Věříme, že publikace dobře poslouží také pracovníkům a pracovnícím ekologických poraden.

Market jako symbol minulosti

Devadesátá léta minulého století jsou u nás mj. charakterizována obrovským nástupem velkých nákupních center (supermarketů, hypermarketů, diskontních prodejen apod.). První supermarket byl v tehdejší Československu otevřen již v roce 1991, první hypermarket v ČR pak v roce 1996. V první polovině roku 2008 již stálo na území ČR 250 hypermarketů a více než tisíc tři sta supermarketů a diskontních prodejen. Česká republika má nejvyšší koncentraci hypermarketů ve střední a východní Evropě. Přístup veřejnosti k výstavbě těchto center se posouval od nadšeného vítání (při vzpomínkách na nabídku maloobchodu v dobách „reálného socialismu“ v celku pochopitelného) v letech devadesátých až po většinové odmítání výstavby dalších provozoven obchodních řetězců v době současné. Podle výzkumu agentury Respond & Co. z roku 2007 se proti stavbě nových diskontních prodejen, supermarketů a hypermarketů staví 81,4 % občanů ČR. Přesto nadále probíhá plánování a výstavba nových nákupních center.

Občanská aktivita jako symbol současnosti

Občanské sdružení NESEHNUTÍ se problematikou výstavby velkých nákupních center zabývá od roku 2000. Za tu dobu se přímo zapojilo do řešení desítek kauz plánovaných výstaveb marketů a bylo v kontaktu s dalšími stovkami občanů a občerek, kteří podobný problém řešili ve svém městě či obci. Na základě praktických zkušeností získaných z této mnohaleté činnosti jsme sestavili následující manuál. Vzhledem k tomu, že na příští roky jsou ve fázi projektování a příprav další stovky provozoven obřích nákupních řetězců, lze očekávat, že se čím dál tím častěji budou množit dotazy občanů a občerek směřované do sítě ekologických poraden typu:

- *Většina lidí podepsala petici, že market u nás v obci nechceme, přesto se dál pokračuje v přípravě jeho stavby. Je to možné?*
- *Zastupitelstvo naší obce jednohlasně vyslovilo nesouhlas s výstavbou velkého nákupního centra, přesto investor dál připravuje jeho stavbu. Je to možné?*
- *Kvůli stavbě parkoviště u nákupního centra nám před domem zničili park a chtějí pokácet všechny tam rostoucí stromy. Je to možné?*

Poté co poradce či poradkyně ekologické poradny na tyto otázky odpoví na základě svých zkušeností a zkomoučeným hlasem „Ano, to je bohužel možné“, přichází ze strany tázajícího se občana či občanky logická otázka: „A dá se s tím něco dělat? Mohu tomu nějak zabránit?“ Odpovědi na tyto otázky jsme se Vám pokusili shromáždit právě v tomto manuálu. Doufáme, že pro vás budou výzbrojí i výstrojí v občanských aktivitách a účasti v rozhodování. Netrapte se dílčími neúspěchy ani tím, když budete někdy spíše „rytíři smutné postavy“ čelícími větrným úředním a komerčním mlýnům. A nezapomeňte, že k rytířské zbroji patří i rytířské srdce, které skrývá odvahu, trpělivost, čestnost a zásadovost. Pokud toto budete mít, máte naději zvítězit.

Hodně úspěchů přejí autoři manuálu.

„Dozvěděli jsme se, že se u nás v obci chystá stavba diskontu, ale nikdo neví nic bližšího.“

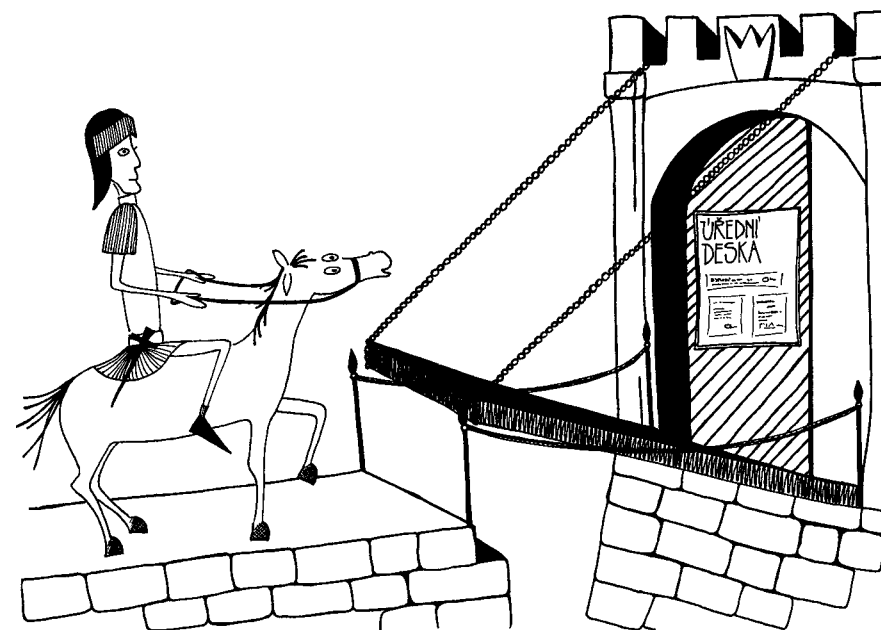
„V novinách psali, že místo našeho parku bude parkoviště supermarketu, ale úřady nám k tomu nechtějí říci nic bližšího.“

„Rádi bychom zastavili plány na výstavbu hypermarketu na místě vzácného mokřadu, ale nemáme k celému projektu podrobné informace.“

Takhle začíná velká část případů, kdy se občané a občanky (často náhodou) dozví, že v místě jejich bydliště se chystá výstavba velkého nákupního centra, která ohrozí životní prostředí, pohodu bydlení či významné přírodní lokality. Získání potřebných informací k plánované výstavbě je tedy nezbytnou podmínkou k tomu, abyste se do procesů rozhodujících o možné výstavbě obchodu mohli účinně zapojit. Ze získaných informací také zjistíte, v jaké fázi příprav se projekt nového obchodního centra nachází, a dle toho můžete naplánovat své aktivity. K usnadnění orientace v celém procesu vám slouží také rozcestník, který je přílohou této publikace.

Jak na to?

Nejsnazší možností, jak zjistit potřebné informace, je přijít či zavolat na příslušný úřad (nejčastěji odbor ochrany životního prostředí na krajském úřadě či stavební úřad na úřadě obecním) a tam se podrobně vyptat

na všechny potřebné informace. Nezdídká se však stává, že úředníci a úřednice nejsou vždy ochotni s občany a občankami komunikovat, natož se s nimi podělit o informace, které jsou součástí projektů a dokumentací, jež mají k dispozici. Nenechte se v tomto případě odradit a využijte některou z následujících možností:

Internet

Využijte výhod moderní komunikace, sedněte si k počítači s internetovým připojením a podívejte se na webovou stránku <http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp>. Zde najdete základní informace (dokumentaci, vyjádření státních orgánů apod.) k plánovaným výstavbám nákupních center. Podívejte se též na elektronické úřední desky vašeho krajského úřadu či úřadu vaší obce. Případně využijte jiné stránky a hledání na internetu.

Žádosti o informace

Pokud ke své aktivitě potřebujete ještě další doplňující informace, neváhejte a obraťte se na příslušné úřady s konkrétními dotazy. Občané a občanky ČR i jejich uskupení mají totiž možnost získávat informace od úřadů, orgánů státní správy či samosprávy a od orgánů pro životní prostředí pomocí dvou zákonů. Jedním z nich je zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Pomocí tohoto zákona mohou občané a občanky získávat veškeré informace, které uvedené orgány zpracovávají, archivují a vydávají.

Zákon umožňuje vyžadování informací nejen od státních a samosprávných orgánů, ale také od institucí hospodařících s veřejnými prostředky. Instituce musí poskytnout požadované informace s výjimkou těch, které jsou před zveřejněním chráněny (např. informace, které jsou obchodním tajemstvím, utajovanými skutečnostmi, informace chráněné právem autorským apod.). Žádosti o informace mohou občané a občanky podávat ústně, písemně i elektronicky (ne však anonymně). Instituce musí do 15 dnů požadované informace poskytnout, nebo rozhodnout o jejich neposkytnutí a své rozhodnutí musí zdůvodnit. Proti rozhodnutí o neposkytnutí informací se občan či občanka může odvolat k nadřízenému orgánu.

Stejně tak můžete k nadřízenému orgánu podat stížnost v případě, že s vámi úřad, od kterého chcete informace, nekomunikuje. Pokud o poskytnutí informace nerozhodne ani nadřízený orgán, můžete se domáhat svého práva na informace u soudu, který má možnost nařídit orgánu poskytnutí požadovaných informací. Instituce od vás sice mohou za poskytnutí informace požadovat finanční úhradu, ta však nesmí přesáhnout náklady spojené s pořízením kopií, cenou nosičů dat a s odesláním informací žadateli. Při mimořádně rozsáhlém vyhledávání informací přesahujícím běžnou činnost úřadu nebo instituce může být požadována i úhrada za vyhledání informací. Požadování finanční úhrady je orgán povinen oznámit žadateli ještě před poskytnutím informace.

Žádosti o informace o životním prostředí

Informace o stavu životního prostředí můžete od úřadů získávat také pomocí zákona č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí. Žádosti podle tohoto zákona lze podávat ústně, písemně, telefonicky, telegraficky, faxem nebo jinou technicky proveditelnou formou. Oproti předchozímu zákonu (106/1999 Sb.) má úřad na poskytnutí informace o životním prostředí lhůtu až 30 dnů. Zákon o právu na informace o životním prostředí také přesněji stanovuje, jaké informace jsou úřady povinny poskytovat. Díky tomuto zákonu mohou občané a občanky získat i informace o správních řízeních ve věcech životního prostředí (čemuž se úřady často a chybně s odkazem na ustanovení správního řádu brání). Zákon také umožňuje získat informace o původci činnosti znečišťující nebo poškozující životní prostředí obsažené např. v pravomocném rozhodnutí o přestupku nebo trestném činu.

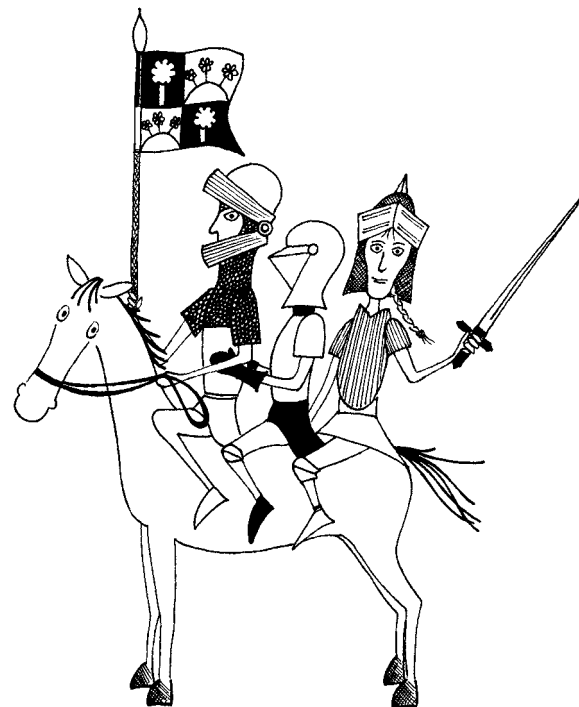
Další zdroje informací

Zapojte-li se aktivně do rozhodovacích procesů, založíte-li např. občanské sdružení, budete-li se účastnit zasedání zastupitelstva vaší samosprávy apod., zjistíte, že se vám otvírají další možnosti, jak se dostat k informacím, které vám umožní kvalifikovaně argumentovat jak při vašem oslovování veřejnosti, tak při kontaktu s vašimi oponenty. To, jak se dostanete k informacím z územního plánu, katastru nemovitostí, ze správních spisů, ze zasedání zastupitelstva, z ústních projednávání apod., popisujeme v následujících kapitolách manuálu. Seznam internetových adres a kontaktů, kde můžete také získávat relevantní informace, pak najdete v příloze této publikace.

Založení občanského sdružení

Založení občanského sdružení není pro vaše aktivity nutným krokem. Může však být krokem velmi významným zejména z praktického hlediska. Bude pro vás znamenat jak přístup k daleko širšímu spektru informací, tak možnost přímo vstupovat do správních řízení. Jako zástupci/kyně sdružení jste také osvobozeni od placení některých správních poplatků. Prostřednictvím sdružení můžete také daleko účinněji oslovit veřejnost, stáváte se také relevantnějším partnerem při komunikaci s médii a při jednání s vašimi partnery i oponenty.

Založení a existence občanského sdružení se řídí zákonem č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (v době přípravy této publikace probíhalo veřejné připomínkování nového občanského zákoníku, který by měl v budoucnu tento zákon nahradit a který by upravoval i existenci občanských sdružení). K založení občanského sdružení musíte vytvořit přípravný výbor skládající se nejméně ze tří osob, z nichž alespoň jedna je starší 18 let. Sepíšete stanovy a dva jejich stejnopisy společně s podpisy členů a členek přípravného výboru (není třeba je notářsky ověřovat) a uvedením jejich jmen, dat narození a bydliště pošlete na úsek sdružování Ministerstva vnitra ČR. V případě, že vaše stanovy neporušují české zákony, zaregistruje ministerstvo do 10 dnů vaše sdružení a přidělí vám také identifikační číslo (IČO). Jak si ve stanovách upravíte činnost sdružení a způsoby rozhodování je na vás, každé stanovy však musejí obsahovat:

- název občanského sdružení
- sídlo sdružení
- cíl činnosti sdružení
- práva a povinnosti členů sdružení
- orgány sdružení, způsob jejich ustavování, určení orgánů a funkcionářů oprávněných jednat jménem sdružení
- ustanovení o organizačních jednotkách sdružení
- zásady hospodaření (rozumí se zdroj příjmů, způsob užití příjmů, kontrola hospodaření a podobně).

Chcete-li se v budoucnu účastnit správních řízení týkajících se ochrany životního prostředí (vč. řízení o kácení dřevin či o stavbách nákupních center), je nutné, abyste ve stanovách měli jako hlavní poslání vašeho sdružení uvedenu ochranu přírody a krajiny a také ochranu životního prostředí.

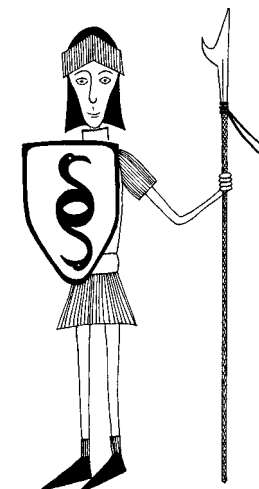
Podrobný návod k založení občanského sdružení včetně vzorů stanov a žádosti o registraci najdete na stránce <http://obcan.ecn.cz> v sekci „Účast na rozhodování“ a podsekcí „Založení občanského sdružení“ a na www.mvcr.cz/rady-a-sluzby.aspx.

Kapitola 2 – PLÁNOVÁNÍ, SPRÁVNÍ ŘÍZENÍ

Podstatná část vašich aktivit při účasti v rozhodování o nových nákupních centrech bude souviset s úřady, zákony a se správními procesy.

Územní plánování

Územní plánování je obor lidské činnosti, který řeší správné umístění staveb, rozmístění různých činností v území a jejich vzájemné vazby. Je podmnožinou prostorového plánování a soustřeďuje se především na funkční využití území a změny hmotných složek prostředí, ale neopomíjí ani provázanost hmotného a společenského prostředí (Maier, 2004; ÚUR, 2007). Oproti jiným podmnožinám prostorového plánování (jako jsou strategické plánování, krajinné plánování apod.) má pevně stanovená pravidla v zákonech (zejména zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu) a vyhláškách a jasně danou strukturu, práva a povinnosti.

Česká republika

Na celorepublikové úrovni upravuje územní plánování dokument nazvaný Politika územního rozvoje, který určuje celkovou koncepci územního rozvoje v České republice. Při řešení jednotlivých případů či plánování maloobchodní sítě ve městech pravděpodobně nebudete mít příležitost zasahovat do posuzování nové Politiky a budete z ní tedy vycházet pouze jako z podkladu pro krajský či obecní územní plán.

Kraje

Na krajské úrovni se územní plánování řídí Zásadami územního rozvoje. Na začátku procesu (pořizování nových zásad či aktualizace původních) pořídí krajský úřad návrh zadání, který následně schvaluje zastupitelstvo kraje a na základě zadání pořídí krajský úřad návrh Zásad územního rozvoje. Návrh mohou připomínkovat občané a občanky i jejich sdružení. Pokud navíc pověří 500 občanů kraje svého zástupce/kyni, může tento/tato (stejně jako obce) podávat námítky, které mají větší váhu a musí o nich být rozhodnuto (přijetí či odmítnutí). Opřipomínkovaný návrh zamítne či schválí zastupitelstvo kraje. Každé dva roky musí proběhnout hodnocení uplatňování zásad.

Obsahem zásad jsou základní požadavky na hospodárné uspořádání území kraje a je tedy namístě uplatňovat zde regulace výstavby nákupních center a požadavky na optimalizaci maloobchodní sítě z hlediska dostupnosti, začlenění do krajiny a omezování růstu dopravy. Zásady také vymezí plochy nebo koridory nadmístního významu a stanoví požadavky na jejich využití (a případně nařídí pořízení regulačních plánů – viz níže).

Obce

Územní plán určuje urbanistickou koncepci území obce, uspořádání krajiny a veřejné infrastruktury, vymezuje zastavěná a zastavitelná plochy, plochy přestavby a nezastavitelné plochy. Proces vytváření územních plánů začíná návrhem zadání, které musí být zveřejněno na úřední desce obce a je možné k němu podávat 30 dnů připomínky. Po schválení zadání zastupitelstvem obce je (v případě, že je tak požadováno v zadání) vypracován koncept územního plánu, který je 30 dnů k nahlédnutí veřejnosti, a poté se o něm koná veřejné projednání. Do 15 dnů po projednání je možné uplatnit připomínky. Po konceptu (byl-li vypracován, pokud ne, tak přímo po schválení zadání) následuje návrh územního plánu, který je opět nejméně 30 dnů k nahlédnutí, a poté se koná veřejné projednání, do jehož data může každý uplatnit svoje připomínky. Ke konceptu a návrhu je možné podávat i námítky (obdobně jako k návrhu Zásad územního rozvoje kraje), toto právo má však jen zástupce veřejnosti (pověřený 200 občany a občankami obce) a majitelé/ky pozemků a staveb, jichž se opatření týká. Opřipomínkový návrh zamítne či schválí zastupitelstvo obce. Pro vybrané plochy může územní plán uložit pořízení regulačního plánu (viz níže). Územní plán je hlavní dokument pro regulaci velkoobchodu v území a pro uplatňování představ samosprávy a odborné i laické veřejnosti o prostorové struktuře maloobchodu v obci. Měl by tedy vymezovat plochy pro obchod a služby a stanovit pravidla jejich umístování ve struktuře sídla (s ohledem na dopravní systém, rozmanitost obchodu a služeb, ochranu rázu městské krajiny apod.).

Regulační plán je nejpodrobnějším typem územně-plánovací dokumentace a je zpracováván pouze pro části území obce vymezené v Zásadách územního rozvoje kraje či územním plánu obce (viz výše). Obsahem jsou podrobné podmínky pro využití pozemků, vzájemné uspořádání staveb a infrastruktury, vymezení veřejně prospěšných staveb a opatření apod. Návrh regulačního plánu je nejméně 30 dnů k nahlédnutí a poté se koná veřejné projednání, do jehož data může každý uplatnit svoje připomínky. Námítky tentokrát mohou uplatnit potenciální účastníci územních řízení v řešeném území (tedy i občanská sdružení, samospráva obce, majitelé a majitelky dotčených nemovitostí). Důležité je, že regulační plán nahrazuje (mimo nezastavitelné území) územní rozhodnutí.

Posuzování vlivu plánů na životní prostředí

K zásadám územního rozvoje, územnímu plánu a regulačnímu plánu se může občan či občanka vyjádřit i v rámci posuzování vlivů na životní prostředí (proces SEA podobný procesu EIA popsany v tomto manuálu), kterým nové návrhy plánů prochází.

Změny a přezkum plánů

Důležité jsou i změny územně-plánovací dokumentace v době mezi jejím přijetím a ukončením platnosti (nahrazením novou dokumentací). Projednání změn probíhá obdobně jako přijímání nového územního plánu i s možnostmi účasti veřejnosti.

Přezkoumání plánů, které by mohly být v nesouladu se zákonem a nezákonným způsobem omezovaly práva občanů (například právo na životní prostředí), může na návrh provést Nejvyšší správní soud, neboť plány jsou vydávány tzv. opatřeními obecné povahy.

Zastavěné území

Malé obce, které nemají územní plán, musí mít vymezeno zastavěné území, a na základě takového vymezení posuzují stavební úřady možnost umístění navrhované stavby.

Územní opatření o stavební uzávěře či asanaci území

Stavební uzávěra (omezuje nebo zakazuje stavební práce) a asanace území (odstranění následků živelné pohromy nebo závažné havárie) je nařizována radou obce či radou kraje a je vydávána opět formou opatření obecné povahy (viz výše).

Další prostorové plány

Kromě územně-plánovací dokumentace a Politiky územního rozvoje existují další podklady pro využívání území. V první řadě jsou to územně-plánovací podklady, které jsou nezávazné a tvoří odborné podklady pro územně-plánovací dokumentaci. Mimo vlastní územní plánování stojí strategické plánování, které je zaměřené na ekonomický rozvoj obce a i v rámci strategických plánů tak mohou být ukotveny regulace maloobchodu nebo například program podpory místních podnikatelů a výrobců.

Informace a doporučení

Informace o Politice územního rozvoje najdete na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj ČR (www.mmr.cz) v sekci Koncepce a strategie. Informace o Zásadách územního rozvoje najdete na internetových stránkách svého kraje. Informace o stávajícím územním a regulačním plánu najdete na internetových stránkách obce či na místním stavebním úřadě, informace o změnách či o vytváření nového územního či regulačního plánu najdete na úřední desce obce či na jejich internetových stránkách.

Obecné informace o územním plánování naleznete na portálu Ústavu územního rozvoje (www.uur.cz).

Účast v procesu územního plánování je velmi důležitá, neboť předchází rozhodování o jednotlivých záměrech. Možnost ovlivnit jednotlivé záměry s ohledem na životní prostředí má přímou návaznost na kvalitu územního plánu a v něm obsažená opatření na ochranu životního prostředí.

Posuzování vlivů na životní prostředí – EIA

Velkoobchodní podniky musí dle českých zákonů před případným schválením a umístěním projít procesem posuzování vlivů na životní prostředí (tzv. proces EIA – Environmental Impact Assessment) dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí. Dle uvedeného zákona spadají většinou do kategorie II/10.6 (sklady, obchody, nákupní střediska, parkoviště), ve výjimečných případech do kategorií jako „tematické areály“ apod.

Záměry

- A. nákupní centrum (bez rozlišení typu) má celkovou výměru zastavěné plochy (pozor, jde pouze o plochu budov, nikoliv

parkovišť a komunikací) nad 3 000 m² nebo má parkoviště nad 100 parkovacích míst ať už na povrchu nebo v podzemí či budově – musí být provedeno tzv. zjišťovací řízení.

- B. nákupní centrum má zastavěnou plochu pod 3 000 m² a zároveň má méně než 100 parkovacích míst – příslušný úřad rozhodne o tom, jestli bude provedeno zjišťovací řízení nebo ne.

Odpočívání úřad

Za posuzování vlivů nákupních center na životní prostředí je odpovědný místně příslušný krajský úřad (v Praze pak magistrát hl. města), který na základě zvážení předpokládaných rizik rozhodne, jestli budou podlimitní záměry posuzovány ve zjišťovacím řízení nebo ne. Nadlimitní záměry automaticky posílá do zjišťovacího řízení.

Zjišťovací řízení

Toto řízení zahájí krajský úřad (jeho odbor životního prostředí), poté co mu investor předloží oznámení. Jeho obsah určuje zákon a obsahuje většinou 40–100 stran údajů o záměru. Oznámení je zároveň zveřejněno na informačním portálu EIA (<http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp>). K oznámení se může vyjádřit každý, a to ve lhůtě 20 dnů ode dne zveřejnění záměru na úřední desce příslušného kraje (ke všem existuje i dálkový přístup přes internet). Připomínky se podávají písemně nebo elektronicky podepsané. Po uplynutí této lhůty by měl krajský úřad do 15 dnů vydat závěry zjišťovacího řízení, v nichž stanoví podmínky pro následná řízení (zejména pro územní řízení) a hlavně rozhodne, zda bude záměr posuzován v režimu EIA dále nebo jestli toto posouzení už může skončit. Doporučovaným postupem pro ty, jež chtějí docílit podrobnějšího posouzení záměru, je požadovat ve svých připomínkách pokračování posuzování, které by mělo být doplněno návrhy, na jaké oblasti se má následná dokumentace EIA zaměřit.

Posuzování dokumentace EIA

Další fází (už jen u některých záměrů) je předložení dokumentace (podrobnější než oznámení), která je opět stejným způsobem jako oznámení zveřejněna a je možné se k ní do 30 dnů vyjádřit. Poté je zpracován a zveřejněn posudek, který zhodnotí dokumentaci i došlá vyjádření a k němuž se může každý opět do 30 dnů po zveřejnění vyjádřit. Pokud je některé z vyjádření nesouhlasné, pak příslušný krajský úřad posoudí, jestli je nesouhlas odůvodněný (což není ovšem blíže specifikováno) a vyhlásí případně (nejpozději 5 dnů předem) veřejné projednání, v němž může každý uplatnit své další vyjádření. Poté zhodnotí krajský úřad průběh řízení a všechny podklady a vydá stanovisko, které je závazné pro další návazná řízení (územní, stavební apod.). Stanovisko EIA je buď nesouhlasné nebo souhlasné (které zároveň stanoví podmínky pro následná řízení). Proti závěrům zjišťovacího řízení ani proti stanovisku není možné se odvolat, neboť nejde o správní rozhodnutí.

Informace a doporučení

Aktuální i historické záměry (podlimitní i nadlimitní), zákon č. 100/2001 Sb. a další informace najdete na <http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp>. Řízení EIA je cenné i z hlediska informací, které o záměru můžete z dokumentací, posudků či veřejných projednání získat. Umožňuje také volnou účast veřejnosti a příležitost pro souběžné veřejné akce (viz kapitola 4). Doporučujeme tedy účastnit se procesu EIA a podávat připomínky. Nejčastější problémové okruhy jsou doprava (a s ní související hluk a prašnost) a dále začlenění záměrů do krajiny či městské zástavby.

Územní řízení

Územní řízení (podrobnosti určuje zákon č. 183/2006 v § 76–96) rozhoduje o umístění stavby nebo zařízení (to je pro tento manuál nejdůležitější typ), změně využití území, změně stavby a změně vlivu stavby na využití území, dělení nebo scelování pozemků anebo o ochranném pásmu.

Začátek

Územní řízení začíná ve chvíli, kdy je podána žádost o vydání územního rozhodnutí na nějakou stavbu, v našem případě nákupní centrum. Územní řízení vedou stavební úřady, což jsou fakticky obecní úřady (u obcí, které stavební úřad na obecním úřadu nemají, plní jeho funkci pověřený obecní úřad), které oznámí zahájení řízení na úřední desce obce (úřední desku naleznete ve své obci na místě, kde musí být volně přístupná, obce musí mít též internetovou úřední desku).

Kdo se může účastnit

- žadatel (ten, kdo chce stavbu umístit)
- obec (musí dostat oznámení i rozhodnutí přímo, nikoliv jen na úřední desce)
- vlastník pozemků, na nichž má být záměr umístěn (většinou je to přímo žadatel nebo někdo, kdo žadatele zmocnil, případně je to někdo, kdo má uzavřenu budoucí kupní smlouvu s žadatelem)
- vlastník sousední nemovitosti (ten, kdo je záměrem dotčen na svých právech užívat blízkou nemovitost, nemusí mít společnou hranici se sousedním pozemkem, může být vzdálen třeba kilometr nebo i víc – dle povahy záměru; v případě velkých nákupních center mohou být dotčenými sousedy například lidé bydlící podél komunikace, která bude provozem centra zatížena apod.)
- společenství vlastníků v sousední nemovitosti (má obdobné možnosti jako vlastník sousední nemovitosti)
- ten, komu to umožňuje zvláštní právní předpis (to může být občanské sdružení, kde je tímto předpisem § 70 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny – viz dále).

Pro účely tohoto manuálu je třeba přiblížit účast občanského sdružení (řádně zaregistrovaného u Ministerstva vnitra ČR) v územním řízení. To může být účastníkem územního řízení (v němž mohou být dotčeny zájmy ochrany přírody a krajiny – což nastává prakticky vždycky), pokud:

1. hlavním posláním sdružení podle stanov je ochrana přírody a krajiny
2. podalo tzv. generální žádost o informování o zahajovaných územních řízeních (generální žádost musí být adresována úřadu, od něhož chcete informace, musí být specifikováno území, k němuž se mají oznamovaná řízení vztahovat, a musí být specifikován předmět řízení, příklad: žádáme o informování o všech zahajovaných správních řízeních a zamýšlených zásazích týkajících se výstavby nákupních zařízení a prodejen na území města Jevíčko). Generální žádost platí 1 rok a poté je třeba ji obnovit.
3. Do 8 dnů po oznámení o zahájení řízení sdělí stavebnímu úřadu, že má zájem být účastníkem územního řízení (lhůta se počítá od dne následujícího po dni vyvěšení oznámení na úřední desce nebo následujícího po dni doručení do vlastních rukou)

Kdo se nemůže účastnit

Účastníkem územního řízení nemohou být nájemníci v domech či bytech, byť by se jich záměr dotýkal. Účastníkem také nemůže být fyzická osoba, která nevládní dotčenou nemovitost.

Co když stavební úřad účastníka vyloučí

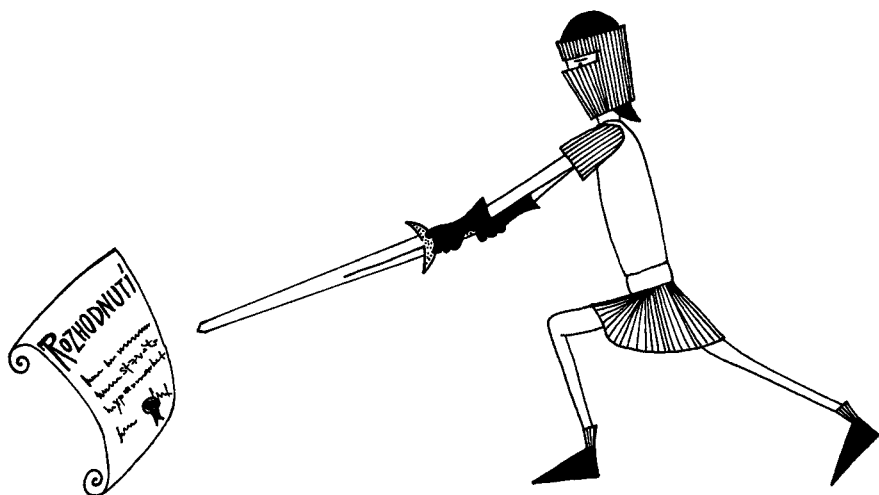
Stavební úřad může sdružení, vlastníka nemovitosti či společnosti vlastníků z řízení vyloučit, a to z důvodu nenaplnění podmínek jejich účasti. V takovém případě dostane vyloučený usnesení a od té chvíle přestává být účastníkem. Proti usnesení může podat odvolání (do 15 dnů) podobně jako při odvolání proti rozhodnutí (viz níže). Pokud nadřízený orgán usnesení zruší, stává se opět účastníkem a může do 15 dnů provést všechno, co zameškal během vyloučení (podat připomínky, odvolat se apod.). Pokud však nadřízený orgán usnesení potvrdí, je účastník definitivně vyloučen a může se bránit pouze správní žalobou (viz opravné prostředky níže).

Průběh územního řízení

Stavební úřad (již v oznámení o zahájení územního řízení) stanoví čas a místo veřejného projednání (to musí být oznámeno nejméně 15 dnů předem) a stanoví lhůtu pro podávání připomínek. Po uplynutí lhůty vypořádá stavební úřad připomínky (z veřejného projednání i doručené) a vydá rozhodnutí o umístění/neumístění stavby.

Opravné prostředky

Při umístování nákupních center se stává, že stavební úřady nerespektují všechny právní předpisy či poruší práva některého z účastníků (například občanského sdružení, souseda apod.). V takovém případě může tento účastník podat odvolání (do 15 dnů po oznámení rozhodnutí, nyní se lhůta počítá od prvního dne po dni sněti rozhodnutí z úřední desky nebo od prvního dne po doručení poštou). Odvoláním se napadá výrok rozhodnutí, obsahuje odůvodnění (jaká práva byla porušena, jaké právní předpisy nebyly dodrženy) a podává se stavebnímu úřadu. Ten musí odvolání ve lhůtě 30 dnů poskytnout ostatním účastníkům řízení a zaslat s celým spisem nadřízenému stavebnímu úřadu (krajský úřad, magistrát). Nadřízený úřad poté rozhodne a původní rozhodnutí:

- zruší (a následně buď řízení ukončí nebo vrátí věc k novému rozhodnutí)
- změní (upraví formální chyby a rozhodnutí vstupuje v platnost, nemůže změnit smysl rozhodnutí)
- potvrdí (zamítne odvolání a tím vstoupí rozhodnutí v platnost)

Po celou dobu posuzování odvolání je původní rozhodnutí nepravomocné (není tedy možné žádat na základě něj o stavební povolení). Proti rozhodnutí o odvolání se již nelze dále odvolat, lze jej však napadnout správní žalobou (do dvou měsíců od rozhodnutí) u krajského soudu. Žalobce může žádat odkladný účinek (ten by zajistil nepoužitelnost územního rozhodnutí do doby rozsudku), ale pokud jej soud neudělí, může příprava záměru probíhat dále bez ohledu na soud. Rozsudek soudu tak může přijít pozdě v době, kdy je již stavba dokončena a došlo k nenávratným škodám.

Kromě odvolání je možné žádat o přezkum pravomocného územního rozhodnutí (pokud je podezření, že není v souladu s právními předpisy). Případně je možné žádat o obnovu řízení (pokud se vyskytnou nové závažné skutečnosti).

Stavební řízení

Stavební řízení řeší podobu a technologii stavby a její budoucí provoz (§ 103–131). Začátek je stejný jako u územního řízení, pouze oznámení je doručováno přímo účastníkům a pouze v případech liniových staveb či nejasného okruhu účastníků je využita úřední deska. Stavebních řízení může probíhat více, zvláště na každou část stavby (zvláště bývají posuzovány zejména komunikace a stavby zasahující do vodních toků).

Kdo se může účastnit

Ve stavebním řízení je stejný okruh účastníků jako u územním, pouze chybí obec. Účast opět není umožněna stejným subjektům jako u územním řízení.

Opět je třeba se zastavit u účasti občanského sdružení ve stavebním řízení. Podmínky jsou stejné jako pro územní řízení. Je však třeba se v praxi vypořádat s výkladem stavebního zákona, který účast sdružení odmítá, neboť nejsou ve stavebním zákoně (§ 109) zmíněna. Účastenství však vyplývá ze zákona o ochraně přírody a krajiny, který je speciální vůči stavebnímu zákonu a musí mít tedy v této otázce přednost. Vyloučený účastník postupuje stejně jako v případě územního řízení.

Průběh územního řízení

Stavební úřad (již v oznámení o zahájení stavebního řízení) stanoví čas a místo ústního jednání (to musí být oznámeno nejméně 10 dnů předem) a stanoví lhůtu pro podávání připomínek (opět nejméně 10 dnů). Od ústního jednání může stavební úřad upustit, pokud má dostatek informací z dokumentace. Po uplynutí lhůty vypořádá stavební úřad připomínky a stavbu povolí či zamítne. Opravné prostředky jsou stejné jako v případě územního řízení.

Informace a doporučení k územnímu a stavebnímu řízení

Informace o územních a stavebních řízeních naleznete na stránkách Ministerstva pro místní rozvoj (www.mmr.cz). Aktuální znění zákona č. 183/2006 Sb. i zákona č. 144/1992 Sb. je na Portálu veřejné správy (www.portal.gov.cz) v sekci zákony. Sledujte pravidelně úřední desku své obce a zajímejte se o dění v okolí. Před veřejným projednáním v územním řízení má žadatel povinnost umístit na pozemku informační cedulku o připravovaném záměru.

Ochrana zeleně, rostlin, živočichů a krajiny

Ochrana a kácení dřevin

Se záměry výstavby nákupních center bývají často spojena i řízení o kácení stromů či keřů. Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny (§ 7–9) a prováděcí vyhláška č. 395/1992 Sb. (§ 7–8) stanoví, že kácení dřevin od obvodu 80 cm ve výšce 130 cm nad zemí a asanace keřových porostů od 40 m² jsou možné pouze s povolením orgánu ochrany přírody na úrovni obce. Zvláštní kategorií dřevin jsou památné stromy. Ty mají ochranné pásmo ve tvaru kruhu o poloměru desetinasobku průměru kmene měřeného ve výšce 130 cm nad zemí.

K narušení tohoto pásma (například výstavbou) je třeba rozhodnutí orgánu ochrany přírody na úrovni obce s pověřeným obecním úřadem. Těchto správních řízení se může účastnit občanské sdružení splňující stejné podmínky jako v případě územního řízení (viz část o územním řízení). Pro účely těchto řízení je nutné mít podánu generální žádost na příslušném obecním úřadě, resp. pověřeném obecním úřadě (u odboru životního prostředí).

Ochrana rostlin a živočichů

Stavby nových velkoobchodů někdy zasahují i stanoviště zvláště chráněných rostlin a živočichů, jejichž seznam uvádí vyhláška č. 395/1992 Sb. Správních řízení o povolení výjimky z ochrany (ať už jde o likvidaci biotopů či přímo jedinců) se opět může účastnit občanské sdružení splňující stejné podmínky jako v případě územního řízení (viz část kapitola o územním řízení). Pro účely těchto řízení je nutné mít podánu generální žádost na příslušném krajském úřadě u odboru životního prostředí (pro druhy ohrožené) a také na Správě chráněné krajinné oblasti (pro druhy silně a kriticky ohrožené), která je příslušná pro ochranu druhů na území vaší obce (působnosti správ najdete na internetových stránkách www.nature.cz). Více informací naleznete v § 56 zákona a § 14–16 vyhlášky (seznam druhů pak v přílohách II a III).

Ochrana krajinného rázu, významných krajinných prvků a chráněných území

Krajinný ráz je chráněn opět dle zákona č. 114/1992 Sb. (§ 12) a k jeho narušení (které je s výstavbou nákupních center často spojeno) je nutný souhlas orgánu ochrany přírody na úrovni obce s rozšířenou působností, který se však vydává pouze jako závazné stanovisko a není možné ho samostatně připomínkovat či se odvolat (případně připomínky lze uplatnit jako součást připomínek v územním řízení – viz výše). Významnými krajinnými prvky (VKP) jsou jednak ze zákona všechny vodní toky a jejich nivy, jezera, rybníky, rašeliniště a lesy a pak také registrované významné krajinné prvky (registruje orgán ochrany přírody

pověřeného obecního úřadu, u něhož také získáte více informací) a bývají nezdědky dotčeny záměry velkoobchodů. K výstavbě je pak také třeba závazného stanoviska (se stejnými pravidly jako u krajinného rázu) orgánu ochrany přírody na úrovni obce s rozšířenou působností (u VKP ze zákona) resp. obce s pověřeným obecním úřadem (u registrovaných VKP).

Zvláště chráněná území na území ČR jsou velkoplošná (národní parky, chráněné krajinné oblasti), která mají vlastní správy vykonávající jejich ochranu. Nákupní centra mohou být někdy umístována v nejméně chráněných zónách těchto území, neboť v nich často leží i poměrně velká města. Maloplošná chráněná území většinou vylučují možnost staveb na svém území, ale investor se může snažit umístit stavby do jejich blízkosti. V takových případech může jít o narušení stanovišť zvláště chráněných druhů živočichů, krajinného rázu, VKP a podobně a je nutné využít příslušné postupy.

Vliv záměru na soustavu Natura 2000 posuzuje krajský úřad (mimo velkoplošná chráněná území) nebo správa chráněné krajinné oblasti či národního parku.

Dotčení územních systémů ekologické stability je možné předcházet prostřednictvím územního plánování (vymezení biokoridoru či biocentra a okolních interakčních prvků jako nezastavitelné plochy), skrze ochranu registrovaného VKP či VKP ze zákona apod.

Informace a doporučení

Informace o ochraně přírody a krajiny v ČR naleznete na stránkách Ministerstva životního prostředí (www.mzp.cz). Aktuální znění zákona č. 114/1992 Sb. je na Portálu veřejné správy (www.portal.gov.cz) v sekci zákony.

Stížnosti proti postupu úřadů

Celá tato kapitola se zabývá úředními postupy při posuzování nákupních zařízení. Pokud se stane, že úřady ve svém postupu (z jakéhokoliv důvodu) pochybí, je možné podat stížnost (dle § 175, zák. č. 500/2004 Sb., správní řád) a žádat nápravu. Stěžovat si (pokud máte důvod) můžete na konkrétního úředníka nebo na celý správní orgán (například stavební odbor) a to u toho správního orgánu, který pochybil nebo jehož členem je chybující úředník. Správní orgán musí stížnost vyřídit do 60 dnů. Pokud nejste s výsledkem spokojeni, můžete podat žádost o přešetření stížnosti nadřízenému orgánu, který má opět 60 dnů na vyřízení.

Informace a doporučení

Více informací o stížnostech naleznete ve správním řádu (zák. č. 500/2004), jehož aktuální znění je na Portálu veřejné správy (www.portal.gov.cz) v sekci zákony. Nenechte se odradit laxním vyřízením stížnosti (orgány přece řeší stížnost na sebe samé, úředník řeší stížnost na svého kolegu) a využijte možnost přešetření.

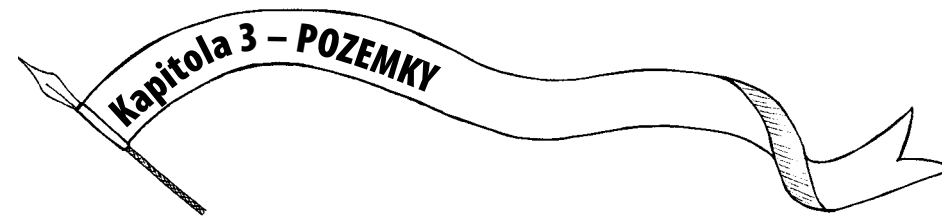
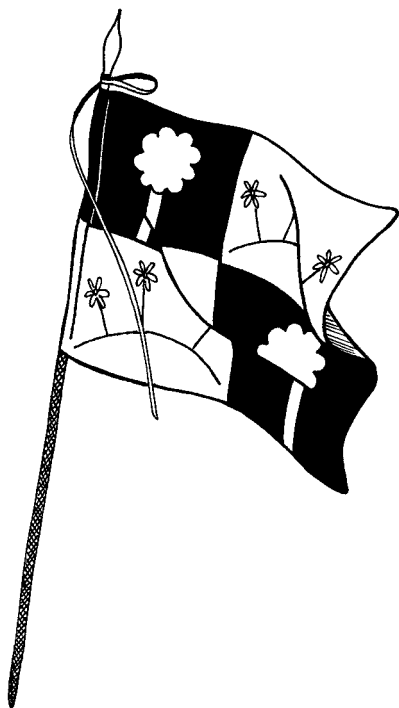
Jednání s účastníky řízení

Zatím jsme se zabývali striktně úředními postupy ve správních řízeních. V praxi samozřejmě může docházet a dochází k jednání přímo mezi účastníky řízení bez asistence úřadu. Z pozice účastníka řízení nebo někoho, kdo studuje dokumentaci a podklady, můžete upozornit na technické nedostatky záměru (které ohrožují životní prostředí) nebo navrhnout konkrétní opatření pro ochranu životního prostředí. Taková opatření může investor záměru přijmout i bez toho, že by mu to nařídil úřad. Stejně tak můžete v rámci řízení objevit zásadní překážky pro realizaci záměru, což může mít za následek ztrátu zájmu o záměr ze strany investora. Investora nemusíte vždy přesvědčit rovnou o neproveditelnosti záměru. V některých případech bude

úspěchem snížit vliv záměru na životní prostředí (menší rozsah kácení stromů, rozsáhlejší výsadby, lepší dopravní řešení apod.). Při jednání však vždy platí, že nelze původní ideu ochrany životního prostředí vyměnit například za finanční obnos nebo jiné osobní výhody. Mějte vždy na paměti, že hájíte veřejný zájem. Nenechte se také dotlačit investorem do slabší pozice, nepřistupujte na kosmetické úpravy. To raději jednání přerušte nebo ani nezačínajte.

Zdroje ke kapitole 2:

- Maier, K.: Územní plánování, 2. vyd., Vydavatelství ČVUT, Praha, 2004, 85 str., 27 obr.
- ÚÚR: Principy a pravidla územního plánování, elektronický materiál ÚÚR, Brno, 2007.
- zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu.
- zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí.
- zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.
- zákon č. 500/2004 Sb., správní řád.

Velmi důležitým aspektem při plánování velkoobchodů je vlastnictví pozemků potřebných k výstavbě.

Zjištění vlastnictví pozemků

Tuto informaci získáte nahlédnutím do Katastru nemovitostí (<http://nahlizeniidokn.cuzk.cz>), kde můžete parcelu vyhledat na základě zadání jejího čísla. Pokud číslo neznáte, využijte nejprve nahlédnutí do mapy na stejné internetové stránce, kde místo jistě snadno identifikujete díky leteckému snímku, kterým je katastrální mapa s čísly parcel podložena.

Dále je dobré zjistit stejným způsobem i majitele a majitelky okolních pozemků (zejména takových, na nichž stojí obytné stavby). Jde totiž o osoby, které se mohou účastnit správních a dalších řízení (viz kapitola 2).

Postupy v případě jednotlivých typů vlastníků

Pozemky pro výstavbu mohou mít (vzhledem k zaměření tohoto manuálu) čtyři typy vlastníků:

- 1. vlastníkem je konečný investor záměru (firma provozující řetězec prodejen, pronajímá plochy v nákupním centru apod.)**
Nákupní řetězec již zaplatil za pozemky a pokud splní všechny zákonné požadavky, bude již těžké záměru zcela zabránit. Nadále je však možné jej přesvědčit, že je záměr nevhodný či odmítaný veřejností. Je také stále možné dosáhnout ústupků a změn záměru (v závislosti na stavu záměru ve správních řízeních apod.).
- 2. vlastníkem je developer záměru (subjekt připravující záměr, zajišťující povolení od úřadů, případně přímo zastupuje investora)**
Tato situace stále umožňuje odradit konečného vlastníka od odkoupení pozemků zejména prostřednictvím veřejné kampaně.
- 3. fyzická osoba či právnická osoba (jednotlivec, firma, veřejná instituce apod. – subjekt, který není na záměru přímo zainteresován)**
Tato kategorie vlastníka nabízí široké spektrum přístupů v závislosti na postoji vlastníků k záměru. Většinou samozřejmě platí, že developer má alespoň předběžný příslib od majitelů/ek (jinak by záměr nezačal prosazovat), nejčastěji formou smlouvy o budoucí kupní smlouvě. V takovém případě je třeba (například ze spisu k územnímu řízení – viz kapitola 2) zjistit podmínky smlouvy (zejména dobu platnosti a možnosti odstoupení, sankce za odstoupení apod.). Většinou je smlouva vázána na vydání územního rozhodnutí (tím se developer vyvaruje koupení pozemků, na nichž by stavba nebyla později umístěna) do nějakého data (tím se majitel jistí proti blokování pozemků v případě, že by se územní řízení táhlo příliš dlouho). Při přesvědčování o environmentální nevhodnosti záměru může být překážkou vlastníkovu vidina finančního zisku na straně jedné a obava z tvrdé finanční sankce v případě odstoupení od smlouvy na straně druhé. Reálné šance tak nastávají v případech vypršení zmíněného časového limitu, kdy se vlastník může rozhodnout,

jestli smlouvy dále prodlouží. V této chvíli nehrozí sankce, ale majitel se připraví o zisk. Argumentem však může být i alternativní využití lokality, které přinese zisk, ale nepoškodí životní prostředí (o tom samozřejmě není možné uvažovat v případě přírodně cenné lokality).

4. obec (vlastníci část nebo celý pozemek)

Pokud je vlastníkem pozemků obec, má developer postup většinou zajištěn podobně jako u soukromých vlastníků (předkupní smlouva, sankce apod.). Výrazným rozdílem je to, že prodej či pronájem pozemků musí nejprve schválit zastupitelstvo obce na svém zasedání. Je tedy dobré sledovat úřední desku s programy zasedání (ne vždy však bývá z popisu jednotlivých jednání jasné, komu se co prodává, je třeba mít znalosti o prostředí obce a území).

Kromě přímého lobbyingu a osobních jednání se zastupiteli/kami či radními, které záleží na místních podmínkách, existují i zákonně upravené postupy, které lze využít při jednání se samosprávou (dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích). V první řadě se jedná o možnost vystupovat na jednáních zastupitelstva, která jsou ze zákona veřejná. Podněty samosprávným orgánům od občanů obce musí řešit zastupitelstvo do 90 dnů a rada obce do 60 dnů. Občané/ky také mohou docílit projednání konkrétního bodu (tedy i například zrušení usnesení o prodeji pozemků apod.), který navrhnou a to tak, že podají návrh se zněním a návrhem bodu, který podepíše minimálně 0,5 % občanů/ek obce. Takovou záležitost musí zastupitelstvo projednat do 90 dnů, rada obce do 60 dnů.

Zastupitelstvo obce může od prodeje také odradit veřejný odpor (petice, demonstrace, referendum apod. – viz. dále kapitola 4).

Kromě účasti v územním plánování, v procesu posuzování vlivu na životní prostředí či v různých typech správních řízení má veřejnost ještě jednu možnost, jak do dění ve svých městech a obcích zasahovat. Tou je vedení veřejné občanské kampaně. Úspěšně provedená kampaň zvyšuje účinnost dříve popsaných prostředků účasti veřejnosti v rozhodovacích procesech a může na stranu aktivních občanů a občerek získat sympatie zbytku veřejnosti i dalších subjektů občanské společnosti (sdružení, politiků a političek, společenských, kulturních či veřejných institucí). Veřejná kampaň je také výrazným prostředkem, jak se podílet na zásadních rozhodnutích představitelů samosprávy či v některých případech i samotného investora. Přípravu dobré veřejné kampaně je dobré nepodcenit a při její přípravě se držet např. následující osnovy.

Východiska

Než se pustíte do plánování veřejné kampaně, odpovězte si na základní otázky, z odpovědí na ně vyplýne váš další postup.

- V čem spočívá problém, který chcete řešit?
- Víte o tématu vše potřebné?
- Jaké existují možnosti řešení?
- Kdo je schopen prosadit změnu?
- Kde mohu získat relevantní informace?

Cíle a cílové skupiny veřejné kampaně

Po určení východisek vaší kampaně se zaměřte na vymezení konkrétních cílů, kterých byste chtěli dosáhnout. Vámi vymezené cíle by měli být jasně specifikované (např. prosazení změny územního plánu, přijetí městské vyhlášky o regulaci nákupních center, odstoupení investora od záměru apod.) a měřitelné (s odstupem času jste schopni říci, jestli se vám jich podařilo či nepodařilo dosáhnout, popř. do jaké míry). Také si určete, které cílové skupiny vám mohou pomoci s prosazením těchto cílů (např. není příliš účinné oslovovat investora s žádostí o přijetí městské vyhlášky, či se obracet na vládu kvůli územnímu plánu obce) a na ně pak zaměřte jednotlivé prostředky své činnosti.

Prostředky kampaně

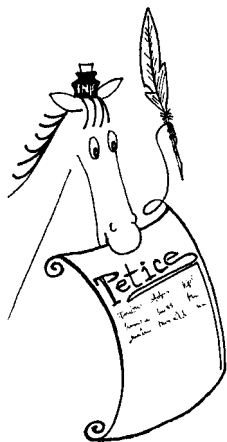
Prostředků, jimiž mohou vést aktivní občané veřejné kampaně, je celá řada, v tomto manuálu se zaměříme jen na popis několika z nich, které bývají občany a občankami v jejich kampaních používány.

Petice

Petice patří mezi nejčastěji užívaný prostředek, kterým se občané a občanky obracejí na své volené zástupce a zástupkyně či státní orgány, aby vyjádřili svůj názor či své požadavky na řešení určitého problému. Podává ní petice se řídí zákonem č. 85/1990 Sb., o právu petičním. Tento zákon vymezuje práva a povinnosti občanů

a občanek, kteří petici iniciují, určuje náležitosti, jež petice musí mít, aby odpovídala českým zákonům, vymezuje okruh témat, ke kterým nesmí být petice organizována. Zákon je jednoduchý a přehledný, takže po jeho přečtení není těžké sestavit petici, která bude odpovídat jeho náležitostem. Na co při petičních akcích nezapomenout:

- za petiční výbor jedná s adresátem petice osoba starší 18 let;
- sběr podpisů pod petice mohou provádět osoby od 16 let věku;
- k podpisům občanů pod petici je nutné uvést také jejich jméno, příjmení a bydliště;
- máte právo petici vystavit na veřejně přístupných místech, a to bez jakéhokoliv předchozího schvalování či povolení;
- petice může za určitých podmínek vzejít i z veřejné demonstrace či shromáždění;
- adresát, jemuž je petice určena, je povinen ji přijmout a do 30 dnů na ni písemně odpovědět.

Povinnosti vyplývající ze zákona o právu petičním mají orgány státní správy a samosprávy, ne však soukromé subjekty. Petice adresovaná investorovi či developerovi tak nepodléhá tomuto zákonu, přesto však může pro daný subjekt představovat jeden z podkladů jeho rozhodování. I na petici vytvořenou dle zákona a adresovanou příslušnému státnímu úřadu můžete dostat pouze strohou odpověď, že úřad vaši petici přijal a jejím tématem se bude zabývat. Přesto však petice mohou mít ve vaší kampani významnou roli. Vedle právních aspektů je význam petice také v tom, že legitimizuje požadavky občanských iniciativ a sdružení a dokazuje, že jejich požadavky nejsou jen „výkřikem několika samozvanců“, ale mají za sebou reálnou podporu konkrétních občanů a občanek.

Informační stánky

Pokud potřebujete dostat informaci o tématu vaší kampaně mezi veřejnost, chcete bezprostředně informovat o problému a o vašich návrzích řešení, může být dobrou metodou zorganizování informačního stánku na rušných místech měst, festivalech, koncertech apod. Vhodným doplňkem informačního stánku, na kterém jsou k dispozici tematické letáčky, je také přenosná nástěnka se stručným popisem kauzy. Pokud chcete takový stánek uspořádat na veřejném prostranství (ulice, náměstí apod.), je vhodným doplňkem i tematická petice. Nenarušujete-li petičním stánkem veřejný pořádek či neomezujete provoz vozidel, nepotřebujete k provozování takového petičního stánku předchozí povolení úřadů. V případě, že infostánek instalujete na soukromém pozemku, je k tomu třeba souhlas jeho majitele.

Místní referendum

V referendu občané a občanky obce odpovídají na otázku (ANO/NE), která se týká samosprávné působnosti obce (tedy nikoliv například o umístění stavby, ale o tom, jak má vystupovat obec v územním řízení ano). Návrh na referendum dávají nejméně 3 občané/ky obce s hlasovacím právem (přípravný výbor). Návrh musí podepsat minimální počet voličů/ek (oprávněných osob) závislý na počtu obyvatel/ek obce:

obec do 3 000 obyvatel alespoň 30 % oprávněných osob
 obec do 20 000 obyvatel alespoň 20 % oprávněných osob
 obec do 200 000 obyvatel alespoň 10 % oprávněných osob
 obec nad 200 000 obyvatel alespoň 6 % oprávněných osob

Návrh znění otázky a podpisové listiny předá přípravný výbor obecnímu úřadu, který do 15 dnů návrh posoudí a pokud je bezvadný, předá ho zastupitelstvu obce, které referendum vyhlásí. V referendu mohou hlasovat voliči/ky s trvalým pobytem v obci, ale výsledek je závazný (pro zastupitelstvo, radu a orgány obce) pouze pokud jich hlasuje minimálně 50 % ze všech oprávněných voličů/ek obce.

Medializace

Důležitou součástí vaší veřejné kampaně je i její medializace, tedy seznamování sdělovacích prostředků s danou problematikou, vašimi aktivitami, názory vašich oponentů, návrhy řešení apod. Při medializaci se zaměřte především na ta média, která mohou oslovit vaše cílové skupiny (chcete-li např. oslovit především občany a občanky obce a víte, že většina z nich čte místní zpravodaj, je krátký článek v něm důležitější než rozsáhlá reportáž na prestižním internetovém serveru, když internet v obci má jen pár procent lidí). Média můžete o vašem tématu informovat formou zaslání tiskových zpráv (text rozsahu A4 stručně a jasně popisující aktuality a významné události týkající se kauzy), pořádáním tiskových konferencí či zasláním pozvánek na akce. Můžete také psát své názory k tématu do rubrik pro čtenáře či zasílat své postřehy redaktorům/kám majícím na starost komentářovou stránku novin a časopisů.

V případě zjištění např. závažného porušení zákona investorem, rozhodnutí soudu ve věci či jiném podstatném vývoji v případě, můžete oslovit redakce publicistiky médií s návrhem tématu na rozsáhlejší reportáž o vaší kauze. Při komunikaci s novináři a novinářkami poskytněte pouze pravdivé a ověřené informace, nevyhýbejte se komunikaci s médii. V případě, že vás média závažně a nepravdivě osočí, zkuste se s nimi dohodnout na opravě a teprve v případě nedohody a jako nejkrajnější možnost jděte do soudních sporů dle zákona č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku. Mezi další prostředky, které můžete využívat ve svých kampaních, patří např. veřejná shromáždění, výstavy a besedy pro veřejnost, předvolební setkání s kandidáty a kandidátkami, organizování anket či průzkumů veřejného mínění, zaslání otevřených

dopisů, zpracovávání odborných studií a medializace jejich výsledků, tematicky zaměřené projekce filmů, podpůrné koncerty či festivaly, vzdělávací semináře, nenásilné akce občanské neposlušnosti, spotřebitelské bojkoty, distribuce propagačních předmětů, lobbying ad. Použití a volba jednotlivých prostředků kampaně záleží především na vaší kreativitě, vašich materiálních i personálních možnostech a také na vazbě těchto prostředků na oslovení vašich konkrétních cílových skupin.

Spojenci a protivníci kampaně

Před zahájením vaší veřejné kampaně se zkuste ve vašem týmu zamyslet, které skupiny (např. další občanské iniciativy, školy, politici a političky, obyvatelé a obyvatelky, drobní prodejci ad.) občanů a občanek vašeho města mohou vaši kampaň podpořit a naopak, u kterých skupin lze očekávat, že budou vašim snahám oponovat (např. investor, developer, majitelé a majitelky pozemků pod plánovaným nákupním centrem, politici a političky apod.). Zkuste také zapřemýšlet, které z těch skupin, stavící se k tématu vaší kampaně doposud neutrálně, je možné vaší aktivitou do řešení případu zapojit. Dle takového rozložení sil pak plánujte své konkrétní aktivity.

Při realizaci veřejné kampaně vždy vycházejte ze znalosti místních podmínek, nebudte netrpěliví a poraženečtí v případech, že úspěchu nedosáhnete v krátké době. Mějte na paměti, že řada úspěšných kampaní občanských hnutí čekala na pozitivní řešení svých kauz i několik let. I v případě kampaně, která neskončí stoprocentním vítězstvím aktivních občanů a občanek, vězte, že existence významné a vlivné občanské iniciativy může působit jako filtr pro příchod dalších přírodě i lidem škodlivých projektů do vašeho města či obce.

Kampaň za zachování Jelínkovy vily na Ostrůvku

Kateřina Urbánková a Jana Němcová

Jelínkova vila stojí na nábřeží řeky Oslavy poblíž centra Velkého Meziříčí. V restituci ji získala dědička továrníka Jelínka žijící ve Spojených státech amerických a ta ji věnovala městu s přáním, aby sloužila dětem. Do roku 2002 zde sídlila mateřská škola a v současnosti obývá přízemí Středisko ekologické výchovy Ostrůvek a horní patro Mateřské centrum Kopretina.

Na sklonku roku 2007 požádal diskontní obchodní řetězec Lidl Město o odprodání pozemků za účelem výstavby nové prodejny. Šlo i o pozemek pod Jelínkovou vilou, která měla být zbourána. Výše zmíněné organizace sepsaly petici za zachování Jelínkovy vily. Domnívaly se a stále domnívají, že zbouráním této budovy by nenávratně zmizel kus poučné historie Velkého Meziříčí. Petice vzbudila zájem médií – tisku, rozhlasu i televize. Díky vysílání televize a rozhlasu se o záměru zbourat budovu dozvěděla široká veřejnost. Lidé oslovení členy petičního výboru byli ve velké většině proti zbourání vily a potvrdili svůj nesouhlas podpisem pod petici. Podpisů se sešlo na osm set!

Jsme velmi rádi, že se veřejnost postavila proti devastaci kulturních hodnot. Petici nakonec nebylo třeba zastupitelstvu vůbec podávat, neboť zastupitelé rozhodli ve prospěch veřejnosti a místních podnikatelů, jejichž živnost by další velkoobchod ve městě vážně ohrozila a pozemky firmě Lidl neprodali.

Děkujeme tímto všem, kteří se vyjádřili a prosíme vás všechny i do budoucna, buďte ostražití a pokud se vám něco nelíbí, ozvěte se. Náš právní řád nám poskytuje opravné prostředky proti nesprávným rozhodnutím našich zástupců v samosprávě i státní správě.

Multifunkční centrum Přívrát

Jiří Koželouh

V roce 2005 byl zveřejněn návrh výstavby Multifunkčního centra na ulici Přívrát v Brně. NESEHNUTÍ sepsalo vyjádření k záměru a navrhovalo provedení procesu EIA. Důvodem byl rozsáhlý a ne zcela dobře popsán vliv na životní prostředí. Záměr předpokládal pokácení stromořadí, zábor volných travnatých ploch v centru městské části, odklon cyklistické stezky a omezení přístupu do zdravotnického zařízení. Multicentrum by navíc stálo pár metrů od fungujícího supermarketu. Krajský úřad posuzování EIA nenařídil. Developer následně dojednával odkoupení pozemků. Jeden z potřebných pozemků (právě ten s většinou zeleně, cyklostezkou apod.) patřil městu Brnu, které podepsalo smlouvu o budoucí kupní smlouvě. Druhý potřebný pozemek patřil soukromému vlastníkovi, který se zdráhal s prodejem a developerovi se podařilo uzavřít smlouvu o budoucím prodeji až v roce 2007. Hned poté zažádal developer o územní rozhodnutí a zároveň o povolení kácení stromů. NESEHNUTÍ Brno se spolu s Ekologickým institutem Veronica účastnilo obou řízení, v nichž však úřady očividně stranily developerské společnosti. Nevyslechly připomínky sdružení ani majitelů okolních rodinných domů ohrožených záměrem. Během řízení však došlo k vypršení lhůty obsažené v budoucí

kupní smlouvě s městem Brnem (developer vinou zpoždění při jednání o soukromých pozemcích nestihl vyřídit územní rozhodnutí do stanoveného termínu). Developer tedy požádal o prodloužení smlouvy dodatkem. Ten by však muselo schválit Zastupitelstvo města Brna. NESEHNUTÍ Brno proto sestavilo podrobné informační podklady, které hodnotily předpokládané negativní dopady výstavby, a poskytlo je zastupitelům a zastupitelkám. Aktivní místní obyvatelka sestavila petici, kterou podepsalo v krátké době 129 obyvatel z okolí ulice Přivrat. Kopii petice dostali všichni členové a členky zastupitelstva. Výsledkem hlasování bylo stažení bodu o smlouvě z jednání a fakticky tedy její neprodloužení. V následujících týdnech selhaly i další pokusy developera smlouvu prodloužit, které odmítla Rada města Brna a znovu do zastupitelstva se tak již nedostaly. Veřejné prostranství se zelení bylo zachráněno.

Návrh možného postupu občanských iniciativ proti výstavbě nežádoucího objektu na základě praktické zkušenosti místní iniciativy

Miloš Mikolanda

A. Před formulací návrhu vlastního postupu je nutné ozřejmit si několik základních principů:

1. Boj proti nechtěné výstavbě (např. supermarketu, továrny, parkoviště apod.) je časově a finančně poměrně náročnou záležitostí. Tyto nepříznivé aspekty lze částečně eliminovat dostatkem potřebných znalostí s využitím zkušeností různých dalších občanských iniciativ.
2. Protivník je obvykle finančně a právně silný, v nesrovnatelné převaze proti občanům, nicméně je v určité „nevýhodě“ tím, že musí (s nechutí, nežádá i za použití různých forem nátlaku i trestních oznámení) respektovat občanské aktivity.
3. Je nutné, aby protestující občanská iniciativa měla ve svém kolektivu jedince, kteří se orientují v základních právních předpisech (jsou k dispozici, např. systém ASPI apod., a jsou schopni je efektivně aplikovat), a současně disponují kontakty na zkušenější kolegy z občanských sdružení, kteří budou jistě ochotni poradit a pomoci.
4. Mít stále na mysli výrok: „Zrada je jen otázkou peněz“ (kardinál Richelieu), tj. v mnoha případech jsou vykonavatelé státní správy či samosprávy pod finančním tlakem preferovat zájmy investora, byť přímé důkazy o korupci většinou chybí.
5. Často nespokojenými občany používaný nástroj, tj. petice sepsaná podle zákona č. 85/1990 Sb., a předkládaná příslušným samosprávným celkům se většinou pouze „bere na vědomí“. V ojedinělých případech však tato aktivita pomoci může, v každém případě je vhodné o ní i o všech dalších krocích informovat velmi důležitého spojení – média.
6. Obecně platí, že nejceněnější zbraní je dostatek včas získaných detailních informací o stavebním záměru a krocích investora. Za těchto podmínek je možno dobře plánovat a uskutečňovat postupné obranné kroky. Podobně jako v šachové partii.

B. Kroky proti stavebnímu záměru před zahájením územního řízení:

1. Pokud získají občané informaci o připravovaném záměru výstavby jakéhokoliv objektu, se kterým nesouhlasí (supermarket, továrna, dálnice), je nutné bezodkladně získat co nejvíce následujících informací o:
 - druhu stavby, jejím charakteru a jejím investorovi
 - umístění stavby

2. Pokud informace chybí nebo jsou nedostatečné, systematicky se jich dožadovat na příslušném územně samosprávném celku (město) či státní správě (městský úřad) v souladu se zákonem č. 106/1999 Sb. Je nutné průběžně sledovat informace na úřední desce příslušného městského úřadu či magistrátu (operativně v elektronické podobě), získané informace umět rychle i správně vyhodnotit a ve stanovených lhůtách na ně reagovat.
3. Umístění stavby je klíčovým faktorem k získání soupisu všech účastníků řízení, tj. (spolu)vlastníků všech potenciálně dotčených nemovitostí a pozemků (staveb) i nemovitostí sousedících s budoucím objektem.
4. Typ stavby determinuje právní postup investora, tj. všech neopomenutelných kroků, směřujících k získání územního rozhodnutí a stavebního povolení (např. proces EIA).
5. Obecně lze říci, že stavba může být umístěna např. na „zelené louce“ či v místě již stávajícího objektu (např. staré továrny – tzv. brownfields) apod. Obojí má pro investora svoje úskalí. V nedotčené přírodě např. v podobě výskytu zvláště chráněných druhů živočichů, v průmyslové oblasti naopak výskytem starých ekologických zátěží (znečištění zemin, podzemní vody), jinde jsou archeologická naleziště apod. Tyto skutečnosti hrají důležitou roli v další strategii (viz dále).
6. Vždy je nutné stát se účastníkem územního a stavebního řízení (stavební zákon). Jen a pouze v této pozici lze do řízení aktivně zasahovat (správní řád).
7. Pokud nikdo z nesouhlasících občanů není a nebude účastníkem následných správních řízení (nemá vlastnické právo k žádné z dotčených nemovitostí, a to ani v zastoupení), je nutné bezodkladně založit občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb. To musí mít ve svých stanovách uvedeno mj. zaměření na ochranu přírody a krajiny ve smyslu zákona č. 114/1992 Sb. Takovému občanskému sdružení je umožněno za splnění přesně definovaných podmínek účastenství v řízení.
8. V první etapě před výstavbou např. supermarketu musí investor oznámit záměr podle zákona č. 100/2001 Sb. Je nutné tento materiál získat (např. stažením z internetových stránek www.cenia.cz/eia a prostudovat jej. V mnoha případech předkládaný materiál neobsahuje správné informace a je ryze formální (např. existuje jeden „vzor“, který je následně investorem aplikován na různé lokality). K předloženému oznámení záměru je poté nutno zaslat písemné vyjádření. Po vyhodnocení připomínek může příslušný orgán (krajský úřad) rozhodnout o nutnosti posouzení záměru podle zákona č. 100/2001 Sb. (tj. proces EIA). Tato skutečnost je pro investora vesměs časově a věcně závaznou komplikací (např. LIDL Poděbrady).

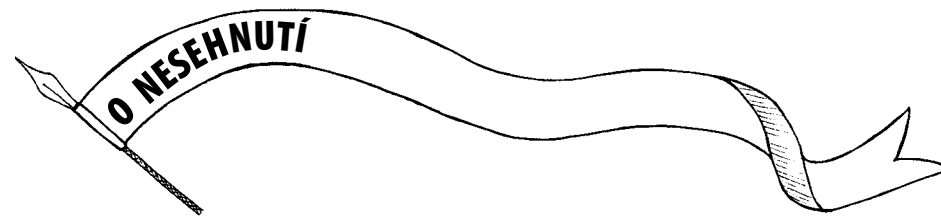
C. Kroky uskutečněné účastníkem v průběhu územního řízení:

1. Provedení kontroly, zda je správně vymezen okruh účastníků řízení. Pokud tomu tak není, je tato skutečnost pádným odvolacím argumentem.
2. Kontrola všech podkladů pro vydání územního rozhodnutí a stavebního povolení.
3. V případě, že některý z pozemků dotčených výstavbou není majetkoprávně vypořádán či zde jsou jakékoli právní nejasnosti ohledně vlastnických vztahů, lze napadnout tuto skutečnost občanskoprávní žalobou. I v případě, že příslušný soud podanou žalobu zamítne, lze se proti jeho rozsudku odvolat, čímž se vydání pravomocného stavebního rozhodnutí může značně zkomplikovat a oddálit (např. LIDL Žamberk).
4. Pokud je stavební záměr umístěn na pozemcích s ochranou ZPF, ověřit, zda investor předložil biologické posouzení lokality zpracované podle § 18 vyhlášky č. 395/1992 Sb. tak, jak mu tuto povinnost ukládá § 67 zákona č. 114/1992 Sb. Mít na paměti, že mezi zvláště chráněné druhy živočichů patří např. i hnízdící čmelák zemní či kavka obecná apod.
5. Pokud je stavební záměr umístěn v průmyslové zóně (staršího data), je velmi pravděpodobné, že lokalita bude zatížena starou ekologickou zátěží. Většinou se jedná o nepřipustné znečištění zemin a podzemní vody

závadnými látkami v koncentracích, které překračují stanovené limitní hodnoty. Obecně platí, že realizace nápravných opatření (zejména sanační čištění podzemních vod) před výstavbou, které se obvykle investori uloží, je velmi časově a finančně náročné a značně záměr komplikuje (např. LIDL Žamberk).

6. Další podklady, předkládané v rámci řízení, jsou hlukové a rozptylové studie. Obvykle se stává, že pro konkrétní lokalitu se použije „vzor“ převzatý z lokality zcela odlišné a výsledky takto prezentovaného hlukového modelu neodpovídají skutečnosti (např. LIDL Holice a Žamberk). V tomto případě je vhodné objednat si vlastní autorizované měření hluku na lokalitě a vyvrátit tak tvrzení investora reálnými daty.
7. Každý projekt a každou lokalitu je nutno posuzovat podle konkrétní situace. Předkládané záměry výstavby jsou často v rozporu s architektonickými požadavky, mají nulovou městotvornou funkci, jejich těsný kontakt s obytným územím má nepříznivé důsledky na zdravé životní podmínky obyvatel (hluk, znečištění ovzduší, dopravní zátěž) atd. Většinu těchto aspektů nemusí prvoinstanční správní orgán brát v potaz.
8. V případě, že navzdory všem předloženým námitkám a připomínkám vydá správní orgán (stavební úřad) územní rozhodnutí a stavební povolení (občas v rámci spojeného řízení), je nutno se v řádné lhůtě odvolat k nadřízenému orgánu. Proti jeho rozhodnutí již neexistuje další řádný opravný prostředek, ale je možné podat správní žalobu.

Výše uvedený text vychází z vlastních poznatků a zkušeností občanského sdružení LIDÉ PROTI LIDLU o. s. Přestože se mnohé z výše uvedených postupů v praxi osvědčily, neklademe si v žádném případě nárok na jejich úplnost a správnost v plném rozsahu. Podobnější popis postupů v rámci správních a jiných řízení naleznete v předchozích kapitolách tohoto manuálu.

Nezávislé sociálně ekologické hnutí – NESEHNUTÍ vzniklo na podzim 1997 v Brně s cílem aktivně napomoci řešení problémů v oblasti lidských práv, životního prostředí a práv zvířat s důrazem na podporu občanské aktivity vedené zdola od lidí, kteří se zajímají o dění kolem sebe. NESEHNUTÍ Brno vede v současnosti následující kampaně:

Zaostřeno na hypermarkety (upozorňování na nekontrolovanou expanzi obřích nákupních center, účast v rozhodování),

Ženská práva jsou lidská práva (prosazování rovnosti žen a mužů, proti domácímu násilí),

Ekologická poradna (bezplatné ekologické poradenství, pomoc občanům/kám v aktivitách na ochranu životního prostředí),

Bezpečí pro uprchlíky (prosazování lidských práv uprchlíků v ČR, volnočasové aktivity pro děti uprchlíků),

Zbraně, nebo lidská práva? (proti vývozu českých zbraní do zemí, kde jsou porušována lidská práva, rozdávání veganského jídla a volnočasové aktivity pro bezdomovce a sociálně slabé),

Za práva zvířat (osvětové akce a vydávání informačních materiálů o právech zvířat),
Vedle kampaní realizujeme i další převážně osvětové aktivity (knihovna, naučná stezka, tematické večery, promítání, výstavy a besedy).

Více informací na www.nesehnuti.cz

Tato kampaň NESEHNUTÍ reaguje na expanzi obřích nákupních řetězců, která s sebou přináší řadu negativních jevů (nárůst dopravy, vylidňování městských center, zánik malých obchodů, zábor zelených ploch, agresivní reklamní strategie, porušování práv zaměstnanců a zaměstnankyň . . .).

Šíříme informace a pomáháme občanům a občankám zapojit se do rozhodování o plánovaných výstavbách super- a hypermarketů. Organizujeme veřejné besedy spojené s putováním fotografické výstavy, vydáváme informační materiály, pořádáme občanské protesty, účastníme se správních řízení na stavby nových nákupních center atd. Hledáme alternativy k nekontrolované expanzi obřích nákupních center a navrhujeme řešení.

Více informací na www.hyper.cz

- informace a výzkumy
- monitoring médií
- vydané informační materiály a publikace
- nabídka zapůjčení výstavy
- nabídka tematické besedy pro školy a veřejnost

Jak se můžete do našich aktivit zapojit:

- zajištění putovní fotovýstavy
- shromažďování informací/monitoringu a správa infoarchívu
- poradenství veřejnosti a výjezdy do regionů
- účast ve správních řízeních (příprava odborných připomínek a právních náležitostí)
- přednášky pro veřejnost
- pořádání veřejných akcí (semináře apod.)
- komunikace se zahraničními podobně zaměřenými nevládními organizacemi.

Více o možnostech zapojení na www.dobrovolne.nesehnuti.cz.

V případě praktických dotazů v oblasti ochrany životního prostředí a účasti veřejnosti v rozhodovacích procesech (nejen) o nákupních zařízeních se obraťte na **Ekologickou poradnu NESEHNUTÍ** (ekoporada@nesehnuti.cz, <http://ekobrana.cz>, 543 214 144)

ZAOSTŘENO NA

0 5 86 HYPERMARKETY

„Zaostřeno na hypermarkety“

Objednejte si informační,
propagační a benefiční předměty:

- sborník textů **Nákupní řetězce – nové výzvy** 35 Kč/ks
- knihu **Přelet nad hypermarketovým hnízdem** 90 Kč/ks
- **propisky** z rostlinného a biologicky odbouratelného plastu . . 20 Kč/ks
- **trhací poznámkové bločky** z recyklovaného papíru 10 Kč/ks
- **tématické placky** velikosti 32 mm v průměru 20 Kč/ks
- **nákupní tašky** ze lnu či biobavlny (s dlouhým uchem) . . 150 Kč/ ks a 170 Kč/ks

K uvedeným materiálům si můžete také napsat o tématické informační letáky,
putovní výstavu, případně i o další materiály z distribuce NESEHNUTÍ
(viz www.nesehnuti.cz)

Podpořte kampaň

www.hyper.cz

**Podpoříte-li naši činnost částkou 1 Kč denně,
získáte zdarma kompostovatelnou tužku!**

**Podpoříte-li naši činnost
částkou 1000 Kč
a více ročně,
získáte zdarma tašku!**

Uvítáme Váš dar na Transparentní účet
NESEHNUTÍ Brno, vedený u Fio družstevní
zálohy, číslo účtu: 2600013234/2010.
www.podporte.nesehnuti.cz

Tento manuál se zabývá poradenstvím občanům a občankám a jejich iniciativám ve věcech aktivní účasti na procesech, ve kterých se rozhoduje o výstavbě velkých nákupních center. Nezabývá se problematikou nákupních řetězců a jejich negativního působení jako takovou. Hledáte-li informace o vlivu těchto marketů na přírodu, města, dopravu, zákazníky a zákaznice, dodavatele či zaměstnance a zaměstnankyně, zajímají-li vás zkušenosti s těmito obchody v zahraničí, rádi byste měli k dispozici relevantní výzkumy či případové studie, potom navštivte naši webovou stránku www.hyper.cz či se obraťte na naši Ekologickou poradnu (www.ekobrana.cz, tel.: 543 214 144, e-mail: ekoporadna@nesehnuti.cz).

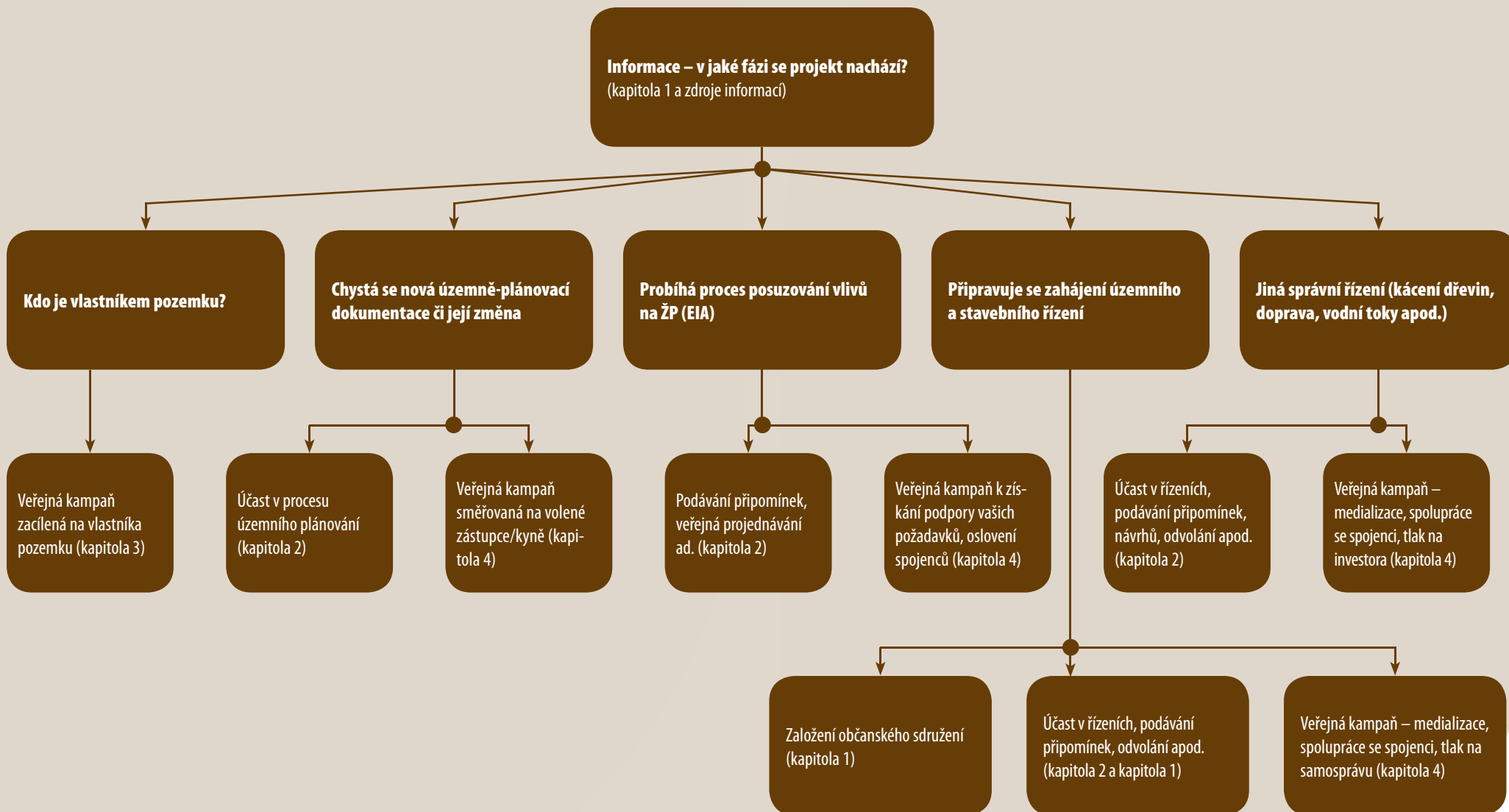
Vydalo NESEHNUTÍ v roce 2008.
Vytištěno na recyklovaném papíře.

ISBN 978-80-87217-02-3

Rozcestník

Tato praktická pomůcka pro orientaci v manuálu vychází z kapitoly 1, v níž se čtenář/ka dozví, v jaké fázi se záměr nachází. Dále už postupuje podle rozcestníku.

V čím ranější fázi se do rozhodovacích procesů o výstavbě nákupního centra zapojíte, tím větší je vaše šance ovlivnit výslednou podobu celého projektu, a naopak.

NA KOHO SE OBRÁTIT

Ve všech krajích ČR existují organizace zabývající se účastí veřejnosti v ochraně životního prostředí a ekologické poradny:

Arnika Praha, Děčín, Jihlava, Ostrava (<http://www.arnika.org>)
ČSOP Vlašim (<http://www.csopvlasim.cz>)
Vita Ostrava (<http://www.vitaova.cz>)
Ekologický institut Veronica Brno (<http://www.veronica.cz>) a Centrum Hostětín (<http://www.hostetin.org>)
Ekologický právní servis Brno a Tábor (<http://www.eps.cz>)
Calla České Budějovice (<http://www.calla.cz>)
Hnutí DUHA Olomouc (<http://centrum.hnutiduha.cz/olomouc>)
Děti Země Plzeň a Brno (<http://www.detizeme.cz>)
Ekoporaďna Paleta Pardubice (<http://www.paleta.cz>)
Ekoporaďna SEVER Hradec Králové (<http://www.sever.ekologickavychova.cz>)
Ekocentrum Karlovy Vary (<http://www.stuz-kv.cz/karlovyvary>)
NESEHNUTÍ Brno – Ekologická poraďna (<http://ekobrana.cz>)

ZDROJE INFORMACÍ

Záměry (aktuální i historické) výstavby nákupních center – <http://tomcat.cenia.cz/eia/view.jsp>

Podrobné mapy a letecké snímky České republiky – <http://www.mapy.cz>

Územně identifikační registr ČR – <http://www.isu.cz/uir>

Ústřední seznam ochrany přírody – <http://drusop.nature.cz>

Územní plánování v ČR – <http://www.uur.cz>

Portál veřejné správy (adresář úřadů, rozdělení obcí a úřadů dle hierarchie, řešení situací, zákony) – <http://portal.gov.cz>

Mapový portál (topografické i tématické mapy, mnoho mapových vrstev) – <http://geoportal.cenia.cz>

Intenzita dopravy na hlavních silnicích v České republice v roce 2005 – <http://www.scitani2005.rsd.cz>

Katastr nemovitostí ČR (zjišťování majitelů parcel, katastrální mapa) – <http://nahlizenidokn.cuzk.cz>

Občanská společnost – návod k použití (postupy veřejné participace, příklady, návody, výtahy ze zákonů apod.) – <http://obcan.ecn.cz>

Aktuální informace o dění v nevládní ochraně přírody

<http://zpravodajstvi.ecn.cz>

<http://www.ekolist.cz>

Rady Ministerstva vnitra ČR pro veřejnost a občanská sdružení

<http://www.mvcr.cz/rady-a-sluzby.aspx>